

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ
РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ «ЛОГОПЕДИЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ»**

Одеса 2021

Навчально-методичні рекомендації до практичних робіт з дисципліни «Логопедичне консультування» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта. Спеціалізація «Логопедія в закладах дошкільної освіти». Одеса, 2021. 10 с.

Розглянуто на засіданні кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології
Протокол від 28 серпня 2021 року № 1

Схвалено науково-методичною комісією
Протокол від «27» вересня 2021 року № 1

Рекомендовано до друку вченою радою Університету Ушинського
Протокол від від 30 вересня 2021 року № 2

Розробник:

Г. К. Кавиїна – кандидат педагогічних наук, викладач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Рецензенти:

О. Г. Бабчук – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Бикова С. В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри філософії, політології, психології та права Одеської державної академії будівництва та архітектури.

Тема 1 Завдання, принципи, методи і прийоми психолого-педагогічного обстеження дітей-логопатів.

Питання для обговорення

1. Предмет, завдання, методи курсу Логопедичне консультування.
2. Надайте визначення «логопедичне консультування».
3. Назвіть принципи на яких має будувати логопед роботу з сім'ями
- 4.3 яких питань логопед має консультувати батьків?

Практичні завдання:

1. Підготуйте план проведення батьківських зборів в логопедичній групі.
2. Розробіть питання, які необхідно обговорити з батьками на консультації.
3. Розробіть анкету для батьків, яка допоможе уточнити стан їх зацікавленості у розвитку дитини, визначити їх потреби, з'ясувати чи задоволені вони корекційним процесом.

Література

1. Дефектологічний словник / за ред. В.І. Бондаря. Луганськ, 2003.
2. Зайцева Г.Л. Дактилологія. Жестовый язык. М., 2002. 270 с.
3. Лапшин В.А., Пузанов Б.П. Основы дефектологии. М., 1991.
4. Рібцун Ю.В. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ: програмно-методичний комплекс / Ю.В.Рібцун.К. Освіта України, 2011. 292 с.

Тема 2 Диференційна діагностика мовленнєвих порушень

Питання для обговорення

- 1.Завдання та проблеми диференційної діагностики.
- 2.Принципи комплексної логопедичної діагностики.
- 3.Методичні рекомендації до логопедичної діагностики.

Практичні завдання:

Вирішення логопедичної задачі: Андрію – 5 років, він активна дитина, говіркий, хлопчик має емоційнозабарвлене мовлення. Але в його вимові відзначаються проблеми, хлопчик не вимовляє звуків [з], [с], [л], [р], [ш], [ж]. Мати і бабуся не звертаються до логопеда за консультуванням, не бачать в

цьому необхідності. Хлопчик через не вимовляння звуків спотворює слова, що негативно позначається на його мовленні. Вихователь намагається допомогти дитині в вимові звуків, але його роботи не вистачає для постановки звуків. В сім'ї робота на постановку звуків не продовжується, таким чином робота вихователя майже зводиться нанівець. У хлопчика не відбувається покращення мовлення, проблеми не долаються.

Питання: Хлопчик незабаром піде до школи, йому доведеться писати і читати. Чи не буде запізно в шкільному віці долати проблеми звуковимови зі шкільним логопедом, якщо родичі зрозуміють, що в дитини проблеми, на які слід звернути увагу?

Література

1. Дефектологічний словник / за ред. В.І. Бондаря. Луганськ, 2003.
2. Зайцева Г.Л. Дактилологія. Жестовый язык. М., 2002. 270 с.
3. Лапшин В.А., Пузанов Б.П. Основы дефектологии. М., 1991.
4. Рібцун Ю.В. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ: програмно-методичний комплекс / Ю.В.Рібцун. К.: Освіта України, 2011. 292 с.

Тема 3. Загальний огляд мовленнєвих порушень, напрямки корекційної роботи

Питання для обговорення

- 1.Класифікація мовленнєвих порушень.
- 2.Організація роботи вчителя-логопеда в групі для дітей із ЗНМ.
- 3.Створення предметно-розвивального середовища.
- 4.Особливості використання наочності у роботі з дошкільниками із ЗНМ.
- 5.Соціальна роль логопеда в системі надання допомоги населенню.

Практичні завдання:

1.Вирішення логопедичної задачі: Настя – 3 роки, дитина спокійна, не вередує, грається з багатьма дітьми. Але дитина спілкується звуками, жестикулює, емоційно виражає свої бажання, дівчинка не говорить ні з ким з дітей, ні з вихователями, ні з батьками. Не помічено за нею, щоб вона не розуміла того, що їй кажуть, виконує всі дії, які їй задають вихователі. Батьки

сподіваються, що вона скоро заговорить, списуючи це на малий вік дитини, дівчинці лише нещодавно виповнилось 3 роки. Вихователі все ж зауважують, що дитині вже 3 роки і вона вже повинна говорити. Та пропонують звернутися до спеціалістів.

Питання: Чи не може дане мовчання дитини бути проявом зниження слуху або алалії? Якщо батьки й надалі будуть лише очікувати появи мовлення дитини і втратять дорогоцінний час, чи зможуть потім, якщо ж все-таки є проблеми, допомогти дитині в подоланні проблеми?

Література

1. Синьов В.М., Коберник Г.М. Основи дефектології: навчальний посібник / В.М. Синьов, Г.М. Коберник .К.: Вища школа., 1994. 143с.
2. Филичева Т.Б., Чевелева Н.А. Логопедическая работа в специальном детском саду. М., 1987.
3. Хрестоматія по логопедії / За ред. М.К. Шеремет. К., 2005

Тема 4 Напрямки корекційної роботи при порушенні фонематичного стану мовлення та структурно-семантичного боку мовлення.

Питання для обговорення

1. Розвиток фонематичного слуху і слухової пам'яті та уваги.
2. Формування первинних вмінь і навичок правильної вимови.
3. Формування комунікативних вмінь і навичок.
4. Для чого необхідно формувати мовленнєве дихання?

Практичні завдання:

1. Підготувати та провести 5 ігор та 5 вправ на розвиток слухової уваги, мовного та фонематичного слуху.
2. Добрати 10 дієслів за темою «транспорт», та зробити семантичний аналіз

Література

1. Гаврилова Н.С. Порушення фонетичного боку мовлення у дітей. Монографія. / Н.С. Гаврилова. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друк-Сервіс», 2011. 200 с
2. Малярчук А.Я., Урбанская Л.П., Белоусова Е.И. Методические рекомендации по организации логопедической работы с детьми, имеющими фонетико-фонематические нарушения речи. Часть I. Свистящие и шипящие звуки. / А.Я. Малярчук, Л.П. Урбанская, Е.И. Белоусова К. РУМК Министерство народного образования УССР, 1988. 124 с.

3. Соботович Е.Ф. Методика выявления речевых нарушений у детей и диагностика их готовности к школьному обучению / Евгения Фёдоровна Соботович. К., 1998

Тема 5 Диференційна діагностика та логопедична робота з слабочуючими дітьми.

Питання для обговорення

- 1.Розкрийте особливості діагностування логопедом слабочуючих дітей
- 2.Розкрийте етапи корекційної роботи логопеда зі слабочуючими дітьми.

Практичні завдання:

- 1.Продемонструвати підготовлені ігри та ігрові вправи з розвитку фонетичного та фонематичного слуху у дітей з мінімальними розладами слухової функції
2. Проаналізувати відеоматеріали, визначити особливості роботи з постановки й автоматизації звуків мовлення, розвитку слухової уваги і слухового сприймання, розвитку словника та граматичного ладу мовлення дітей з порушеннями слуху Схарактеризувати роботу спеціаліста (за відеоматеріалами)

Література

- 1.Нижник Л. Допомога дітям з особливими потребами / Л. Нижник, О. Сагірова. К., 2004
- 2.Фомічова Л. І. Ознайомлення з оточуючим дітей з вадами слуху: навч. посібник / Л. І. Фомічова. К., 2002. 19.
- 3.Черкасова Е. Л. Нарушения речи при минимальных расстройствах слуховой функции (диагностика и коррекция) / Е. Л. Черкасова. М., 2003.
- 4.Черкасова Е. Л. Стратегия логопедического воздействия при сочетании недоразвития речи и минимальных нарушений слуха у детей дошкольного возраста / Е. Л. Черкасова // Дефектология. 2001. № 4.

Тема 6 Диференційна діагностика та логопедична робота з вадами зору.

Питання для обговорення

- 1.Розкрийте особливості діагностування логопедом дітей з вадами зору
- 2.Розкрийте етапи корекційної роботи логопеда з дітьми з вадами зору.

Практичні завдання:

- 1.Скласти схему логопедичного обстеження слабозорої дитини дошкільного та шкільного віку .
- 2.Визначити вимоги до дидактичного й, зокрема, наочного матеріалу, який можна використовувати з дітьми з порушеннями зору
- 3.Підібрати комплекс вправ для розвитку зорового сприймання, зорово - просторових уявлень у дітей з і зниженням зору.
- 4.З урахуванням описаних труднощів слабкозорої дитини підібрати педагогічні прийоми, які сприятимуть формуванню в неї чітких уявлень про тих тварин, які вона плутає (фрагмент з історії розвитку дитини)

Література

1. Синьова Є.П. Тифлопсихологія: Підручник. К.: Знання. 2008. С. 136 – 138. (Вища освіта ХХІ століття).
2. Коломєєць Л.М. Логопедичний супровід дітей з порушеннями зору / Л.М. Коломєєць // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Корекційна педагогіка і психологія. / за ред. О.В.Гаврилова, В.І. Співака. Вип. 5. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори 2006, 2014. С. 179 – 185.
3. Гребенюк Т.М., Сасіна І.О., Тімакова Ю.В. Медико-педагогічна корекція зорового сприймання у дошкільників з вадами зору: Навчальний посібник. К. Знання, 2005. 147 с

Тема 7 Диференційна діагностика та логопедична робота з вадами зору. Питання для обговорення

- 1.Розкрийте особливості діагностування логопедом дітей з вадами зору
- 2.Розкрийте етапи корекційної роботи логопеда з дітьми з вадами зору.

Практичні завдання:

- 1.Скласти схему логопедичного обстеження слабозорої дитини дошкільного та шкільного віку .
- 2.Визначити вимоги до дидактичного й, зокрема, наочного матеріалу, який можна використовувати з дітьми з порушеннями зору
- 3.Підібрати комплекс вправ для розвитку зорового сприймання, зорово - просторових уявлень у дітей з і зниженням зору.

4.3 урахуванням описаних труднощів слабкозорої дитини підібрати педагогічні прийоми, які сприятимуть формуванню в неї чітких уявлень про тих тварин, які вона плутає (фрагмент з історії розвитку дитини)

Література

1. Андрієнко О.О. Соціально-психологічні особливості особистісного становлення дошкільників зі зниженим зором / О. О. Андрієнко, Н. А. Коломійченко // *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2013. №1 (61). С. 40-43
2. Синьова Є.П. Тифлопсихологія: Підручник. К.: Знання. 2008. С. 136 – 138. (Вища освіта ХХІ століття).
3. Коломєєць Л.М. Логопедичний супровід дітей з порушеннями зору / Л.М. Коломєєць // *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Корекційна педагогіка і психологія.* / за ред. О.В.Гаврилова, В.І. Співака. Вип. 5. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори 2006, 2014. С. 179-185.
4. Гребенюк Т.М., Сасіна І.О., Тімакова Ю.В. Медико-педагогічна корекція зорового сприймання у дошкільників з вадами зору: Навчальний посібник. К. Знання, 2005. 147 с

Тема 8 Диференційна діагностика та логопедична робота з дітьми з порушенням інтелекту.

Питання для обговорення

1. Корекційно-виховна робота з розвитку мовлення дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери.
2. Корекційно-виховна робота з розвитку мовлення дітей із затримкою психічного розвитку
3. Використання сучасних інформаційних технологій у процесі розвитку мовлення дітей із затримкою психічного розвитку.

Практичні завдання:

1. Підібрати лексикограматичні вправи для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку із легкою за ступенем прояву розумовою відсталістю.
2. Підібрати тексти, використання яких сприятиме формуванню в них розумових дій.

Література

1. Ілляшенко Т.Д. Як навчати дітей з порушеннями психофізичного розвитку/ Т.Д. Ілляшенко, А.Г. Обухівська. К.: «Ніка-Центр», 2003.
2. Мастюкова Е.М. Семейное воспитание детей с отклонениями в развитии: [учебное пособие] / Е.М. Мастюкова, А.Г. Московкина / Под ред. В. И. Селиверстова. М.: Владос, 2004. 407 с.
3. Нижник Л. Допомога дітям з особливими потребами / Л. Нижник, О. Сагірова. К., 2004.

Тема 9 Диференційна діагностика та особливості логопедична робота з дітьми з ДЦП

Питання для обговорення

- 1.Формування комунікативних вмінь і навичок у дітей із порушеннями опорно-рухового апарату
2. Корекційно-виховна робота з розвитку мовлення дітей з порушеннями опорно-рухового апарату.
- 3.Використання сучасних інформаційних технологій у процесі розвитку мовлення дітей із порушеннями опорно-рухового апарату

Практичні завдання:

- 1.Підготуйте 5 артикуляційних та дихальних вправ для корекційного заняття з логопедії при ДЦП.
2. Доберіть кілька вправ на розвиток дрібної моторики із м'ячиком.
- 3.Доберіть кілька вправ на розвиток дрібної моторики з використанням казко терапії.

Література

- 1.Левченко І.Ю. Технология обучения и воспитания детей с нарушениями опорно-двигательного аппарата: [учебное пособие для студентов] / И.Ю. Левченко. М.: Академия, 2001. 187 с
- 2.Марченко І. С. Педагогічні заходи з формування комунікативної поведінки дітей із дизартрією при ДЦП: навч.-метод. посібник / І. С. Марченко, О. Г. Тюленєва. К.: Слово, 2013. 96 с.

Тема 10 Диференційна діагностика та особливості логопедична робота з дітьми з ДЦП

Питання для обговорення

- 1.Формування комунікативних вмінь і навичок у дітей із порушеннями опорно-рухового апарату
2. Корекційно-виховна робота з розвитку мовлення дітей з порушеннями опорно-рухового апарату.
- 3.Використання сучасних інформаційних технологій у процесі розвитку мовлення дітей із порушеннями опорно-рухового апарату

Практичні завдання:

- 1.Підготуйте 5 артикуляційних та дихальних вправ для корекційного заняття з логопедії при ДЦП.
2. Доберіть кілька вправ на розвиток дрібної моторики із мячиком.
- 3.Доберіть кілька вправ на розвиток дрібної моторики з викоистанням казкотерапії.

Література

- 1.Левченко И.Ю. Технология обучения и воспитания детей с нарушениями опорно-двигательного аппарата: [учебное пособие для студентов] / И.Ю. Левченко. М.: Академия, 2001. 187 с
- 2.Марченко І. С. Педагогічні заходи з формування комунікативної поведінки дітей із дизартрією при ДЦП: навч.-метод. посібник / І. С. Марченко, О. Г. Тюленєва. К.: Слово, 2013. 96 с.

ЗАВДАННЯ НА КУРСОВІ ПРОЕКТИ/РОБОТИ

1. Логопедія як ланка спеціальної педагогіки.
2. Основні методологічні принципи виявлення, вивчення, подолання та профілактики мовленнєвих порушень.
3. Поняття норми та патології мовленнєвої діяльності.
4. Особливості формування писемного мовлення у дітей із ПМР
5. Негативний вплив мовленнєвих вад на формування всебічно розвиненої особистості дитини
6. Негативний вплив мовленнєвих вад на оволодіння грамотою.
7. Мовленнєві порушення: недоліки звуковимови (функціональні та органічні дислалії, ринолалія, дизартрія)
8. Мовленнєві порушення: недоліки словотворення (алалія, афазія, тимчасові функціональні затримки мовленнєвого розвитку)
9. Мовленнєві порушення: недоліки темпу і ритму мовлення (брадилалія, тахилалія, заїкання)
10. Мовленнєві порушення: порушення писемного мовлення (дислексія і дисграфія).
11. Етіологія вад мовлення.
12. Причини виникнення мовленнєвих вад у дітей.
13. Умови правильного розвитку мовлення у дітей із ПМР (роль слухового і зорового сприймання в розвитку мовлення, роль гри, праці і навчання, мова дорослих як зразок для дітей).
14. Закономірності формування мовленнєвих умінь і навичок в нормальних і атипових умовах.
15. Корекційно-виховна робота з розвитку мовлення дітей з порушеннями слуху.
16. Корекційно-виховна робота з розвитку мовлення дітей з порушеннями зору.
17. Корекційно-виховна робота з розвитку мовлення дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери.
18. Корекційно-виховна робота з розвитку мовлення дітей з порушеннями опорно-рухового апарату.
19. Корекційно-виховна робота з розвитку мовлення дітей із затримкою психічного розвитку.
20. Корекційно-виховна робота з розвитку мовлення дітей з тяжкими порушеннями мовлення.
21. Логопедична допомога дітям в Україні.
22. Методика логопедичного впливу при дислалії.
23. Формування первинних вмінь і навичок правильної вимови.
24. Формування комунікативних вмінь і навичок у дітей із ЗПР
25. Формування комунікативних вмінь і навичок у дітей із порушеннями зору
26. Формування комунікативних вмінь і навичок у дітей із порушеннями слуху
27. Формування комунікативних вмінь і навичок у дітей із порушеннями опорно-рухового апарату

28. Спрямованість корекційної роботи залежно від характеру неправильної вимови (на матеріалі постановки звуків [р, р", л, л"]).
- 29.Методика виховання правильної вимови при органічній дислалії.
- 30.Методика корекційного впливу у передопераційний період при ринолалії.
- 31.Методика корекційного впливу у післяопераційний період при ринолалії.
- 32.Методика корекційного впливу при закритій ринолалії.
- 33.Роль артикуляційних вправ у виправленні недоліків мовлення.
- 34.Статичні та динамічні артикуляційні вправи в логопедичній роботі.
35. Артикуляційні вправ для підготовчого етапу постановки шиплячих звуків.
36. Артикуляційні вправ для підготовчого етапу постановки свистячих звуків.
37. Комплекс артикуляційних вправ для підготовчого етапу корекції звуків [р, л].
- 38.Система корекційно-педагогічної роботи при дизартрії.
- 39.Розвиток голосу у дітей з ПМР.
- 40.Розвиток фізіологічного і мовленнєвого дихання у дітей із ПМР.
41. Особливості корекційно-педагогічного впливу при різних розладах голосової функції.
- 42.Методика логопедичної роботи при тахилалії.
- 43.Методика логопедичної роботи при брадилалії.
- 44.Особливості подолання заїкання.
- 45.Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей дошкільного віку при ЗНМ.
- 46.Методика логопедичної роботи по усуненню порушень писемного мовлення.
- 47.Формування зв'язного мовлення у дітей із фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення.
- 48.Використання сучасних комп'ютерних технологій в логопедичній роботі.
- 49.Використання сучасних інформаційних технологій у процесі розвитку мовлення дітей із порушеннями зору.
- 50.Використання сучасних інформаційних технологій у процесі розвитку мовлення дітей із порушеннями слуху.
- 51.Використання сучасних інформаційних технологій у процесі розвитку мовлення дітей із порушеннями опорно-рухового апарату.
- 52.Використання сучасних інформаційних технологій у процесі розвитку мовлення дітей із порушеннями емоційно-вольової сфери.
- 53.Використання сучасних інформаційних технологій у процесі розвитку мовлення дітей із затримкою психічного розвитку.
- 54.Використання сучасних інформаційних технологій у процесі розвитку мовлення дітей-логопатів.
- 55.Формування лексико-граматичної сторони мовлення у дітей п'ятого року життя із загальним недорозвитком мовлення.
- 56.Формування лексико-граматичної сторони мовлення у дітей з порушеннями зору.